

Historija Jevreja u Somboru.

Stogodišnjica jevrejske opštine u Somboru služi kao povod Dru Simeonu Guttmann, da nam prikaže historiju somborskih Jevreja u lepo opremljenoj, zgodnoj knjižici na mađarskom jeziku ¹⁾).

Tek god. 1789. dobili su dozvolu 3 jevrejske obitelji, da se nastane stalno u Somboru, a dotle su se Jevreji smeli zadržavati u gradu samo preko dana, da svrše svoje poslove. Usled stalnog priseljavanja narastao je broj Jevreja lagano i postepeno; još god. 1827. bilo je u Somboru samo 12 porodica. Ipak su već god. 1825. sagradili sinagogu i ritualno kupatilo. Jevrejska opština kao takva utemeljena je tek 1827. (22. XII.) godine. Te je godine ujedno osnovana i Hevra Kadiša. Saobraćajni jezik tih Jevreja bio je nemački jezik ispremešan za jevrejskim izrazima, kojim su jezikom tada govorili Jevreji u celoj zemlji. Na tom su jeziku i sa hebrejskim slovima sastavljeni statuti veroispovedne opštine i Hevre Kadiše. Opština se razvija stalno dalje. Već god. 1822. namestili su Jevreji učitelja »za poučavanje sirote dece«. Ali tek god. 1852. je osnovana jevrejska škola. S vremenom nastaju i druga jevrejska udruženja, tako se god. 1871. osniva jevrejsko žensko društvo, god. 1886. društvo za negovanje bolesnika »Bikkur Holim«, a tek god. 1920. jevrejsko omladinsko društvo.

Somborska jevrejska veroispovedna opština spada dakle — kako vidimo — u red mladih naših opština, ali unatoč tome broji se danas među najnaprednije opštine naše zemlje. Ona je poslednjih godina pokročila napred snažnim koracima te joj je prvoj uspelo u našoj zemlji, da energično pobija asimilaciju. Somborska je opština imala toliko odvažnosti, da se vrati iskonskoj jevrejskoj tradiciji i da prekine sa oponašanjem hrišćanske muzike u sinagogama.

Time je ona dokazala, da je snažan stub prave jevrejske zajednice.

Autoru je uspelo, da daje suhoparnoj materiji privlačivu formu te nam je mesto nabranjanja statističkih podataka pružio pripovest, koja može da služi gradivom za historiju Jevreja u našoj zemlji.

Dr. Leopold Fischer.

¹⁾ A Szombori Zsidók Története. Szombor 1928, 143 str.